

OPONENTSKÝ POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE

Jméno studentky: Petra Šerlová

Program: Sociální pedagogika – výchovné poradenství

Oponentka: Mgr. et Mgr. Martina Kurowski, Ph.D.

Název práce: Vzdělávání romských žáků na 1. stupni základních škol v oblastech sociálního vyloučení s využitím poznatků konkrétní lokality v Ústeckém kraji

Zaměření práce: Empirická práce

Téma a název práce: výborně

Cíl práce: výborně

Teoretická část: výborně

Metodologie práce: výborně

Formální úprava: výborně

Jazyková a stylistická úroveň: výborně

Citace: výborně

Rozsah práce: odpovídá požadavkům

Přílohy: odpovídá požadavkům

Obsahové náležitosti

1) Téma a název práce:

Studentka si zvolila velice zajímavé téma, které stále rezonuje v českém pedagogickém výzkumu i praxi. Datové analýzy ukazují (Mapa vzdělávání, 2024), že ústecký kraj je sociálně znevýhodněným regionem s destabilizující chudobou, což se projevuje ve výsledcích vzdělávání místních žáků. Studentka se rozhodla sledovat situaci romských žáků na prvním stupni. Jsem přesvědčena, že v kontextu studovaného programu byla volba tématu adekvátní. Přemýšlela bych o úpravě názvu směrem ke kratší, srozumitelnější variantě.

2) Cíl práce a výzkumné otázky:

Studentka definovala výzkumný problém a adekvátně obhájila tzv. research gap. Následně pak stanovila výzkumný cíl, který formulovala takto: zjistit postoje učitelů 1. stupně základních škol, logopedů, sociálních pedagogů a pracovníků školských poradenských zařízení ze sociálně vyloučených oblastí ke vzdělávání romských žáků na 1. stupni základní školy. Dílčím cílem je pak vytvoření doporučení pro práci s dětmi z cílové skupiny. Pro dosažení hlavního cíle autorka formulovala 5 výzkumných otázek. Myslím si, že v kontextu tématu a

charakteru práce jsou cíle i výzkumné otázky formulovány správně a mají potenciál pokrýt studovanou problematiku.

3) Zhodnocení teoretické části:

Předkládaná práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část sestává z pěti kapitol, z nichž asi nejzajímavější mi připadá kapitola 3 Specifika vzdělávání romských žáků jako žáků s OMJ. Autorka už v samotném úvodu uvádí, že na romské žáky nahlíží také jako na žáky s odlišným mateřským jazykem. Svůj pohled pak obhajuje v kapitole 1, kde podrobně operacionalizuje nejčastěji využívané pojmy a koncepty. Třetí kapitola je také hodnotná tím, že autorka představuje i řadu studií k danému tématu. Sama však konstatuje, že většina dosud publikovaných výzkumů se žáky s OMJ je věnována dětem přichozím ze zahraničí (event. s migračním pozadím v blízké rodině). Situace romských dětí je poněkud odlišná, protože ty mnohdy žijí v České republice po generace bez jakékoli migrační zkušenosti, a přesto je lze vnímat jako žáky s OMJ (s tímto tvrzením s autorkou souhlasím). Zajímavá je proto kapitola 5.2 Programy podpory a inkluzivní vzdělávání strategie pro romské žáky s OMJ a kapitola 5.3 Příklady dobré praxe v oblasti vzdělávání romských žáků, protože zde autorka zmiňuje konkrétní nástroje podpory a možná opatření, ale v zásadě lze z předkládaného textu pochopit, že žádná instituce (ani NPI ani školy) jazykovou nedostatečnost romských žáků nereflektují

4) Metodologie práce:

Pro naplnění cíle a zodpovězení výzkumných otázek zvolila autorka formu smíšeného výzkumného designu. Data byla sbírána pomocí dotazníků (n = 112) a dále pak prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi informantkami.

Pro zpracování dotazníků využila autorka pokročilejších postupů statistické analýzy (pearsonův a spearmanův korelační koeficient). Rozhovory podrobila analýze zakotvené teorie. Domnívám se, že s ohledem na typ získaných dat jsou zvolené metody analýzy adekvátní a přinášejí zajímavé výsledky. Velice kladně hodnotím dotazník vlastní konstrukce, díky jeho vytěžení pak autorka ověřovala hypotézy v kap. 8.3. Líbí se mi, že se autorka nezaekla tří kódovacích kroků v zakotvené teorii a vyzkoušela i axiální a selektivní kódování. Závěrečná kapitola 10 je věnována zodpovězení výzkumných otázek a diskusi. Jsem přesvědčená, že se autorce podařilo nalézt odpovědi na výzkumné otázky a tyto pak ještě opřela o další odbornou literaturu. V té samé kapitole jsou zmíněna doporučení pro praxi. Na tomto místě bych vyzvedla doporučení zajištění jazykové podpory, která je často u romských žáků opomíjena.

5) Hodnocení odborného přínosu práce:

Rigorózní práce Mgr. Šerlové je velice poctivě zpracovaný text a autorka naplnila stanovené cíle. Ačkoli závěrečná doporučení nepřináší v zásadě nic překvapivého (kromě neobvyklé jazykové podpory), je velice přínosné, že autorka sledovala konkrétní region, a právě pro jeho specifika přinesla datovou evidenci. Z tohoto pohledu hodnotím odborný přínos práce jako vysoký, protože lze tvrdit, že se o tyto výsledky mohou opírat konkrétní instituce a orgány každodenní vzdělávací praxe s cílem podpořit úspěch každého žáka.

Formální a stylistické náležitosti

6) Jazyková úroveň a stylistika:

Text rigorózní práce je na velmi vysoké úrovni. Autorka prokázala, že stylistika odborného textu jí není cizí. Používané termíny adekvátně vysvětlila v první kapitole a dále pak s nimi vhodně nakládala při psaní dalšího textu.

7) Korektnost citací a práce se zdroji:

Rigorózní práce se opírá o bohatý seznam odborných zdrojů, autorka tak prokázala, že sledovanou problematiku studovala opravdu do hloubky. Citační norma je dodržována ve všech částech textu. Studentka využila také několik anglo jazyčných zdrojů, což hodnotím kladně.

Otázky k obhajobě:

1. V doporučeních pro praxi jmenujete zajištění kvalitní diagnostiky těchto žáků. Jaké diagnostické postupy zohledňují kulturní specifika a nedostatečnou znalost jazyka (event. další specifika)?
2. Jak lze v praxi zajistit jazykovou podporu těchto žáků? Je tato již někde realizována v praxi (u romských žáků v ČR)?

Závěrečný výrok: Studentka prokázala naplnění cílů, které jsou na ni kladeny charakterem studovaného oboru. Práce splňuje po obsahové i formální stránce dané požadavky, a proto ji **doporučuji k obhajobě.**